

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาครัวเรือนให้พ้นความยากจน เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สปป.ลาว มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ ครัวเรือนยากจน เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สปป.ลาว 2) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ สภาพแวดล้อมของครัวเรือนยากจน เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สปป.ลาว 3) เพื่อสร้าง ยุทธศาสตร์การพัฒนาครัวเรือนให้พ้นความยากจน เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สปป.ลาว ที่เหมาะสมและเป็นไปได้ 4) เพื่อยืนยันยุทธศาสตร์การพัฒนาครัวเรือนให้พ้นความยากจน เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สปป.ลาว โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) เป็นการใช่วิธีการเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ผสมกับวิธีการเชิงคุณภาพ โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Workshop)

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครัวเรือนในหมู่บ้านน้ำออกสู จำนวน 72 ครัวเรือน ประกอบด้วย ครัวเรือนยากจน จำนวน 49 ครัวเรือน และครัวเรือนพ้นความยากจน จำนวน 23 ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ กลุ่มตัวอย่างตัวแทนครัวเรือนบ้านน้ำออกสู จำนวน 60 คน ประกอบด้วยตัวแทนจากครัวเรือนยากจน จำนวน 30 คน และตัวแทนจาก ครัวเรือนพ้นความยากจน จำนวน 30 คน และผู้เชี่ยวชาญภาครัฐที่เกี่ยวข้องพร้อมด้วย ผู้นำชุมชน จำนวน 21 คน รวมเป็น 81 คน

ผู้วิจัยขอเสนอการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ การวิจัย ตามรายละเอียด ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอสรุปผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ทั้ง 4 ข้อ แต่ละข้อมีผลสรุปการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อครัวเรือนยากจน เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สปป.ลาว ประกอบด้วย 7 ปัจจัย คือ

1.1 ปัจจัยด้านการศึกษา ครัวเรือนโดยส่วนใหญ่ยังมีความยากจนทำให้ไม่ได้เรียนหนังสือ เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้าน เด็กนักเรียนต้องเดินทางด้วยเท้า เพราะไม่มียานพาหนะในการเดินทาง และไม่มีรถประจำทาง

1.2 ปัจจัยด้านสาธารณสุข ไม่มีสถานบริการสาธารณสุขในหมู่บ้าน ทำให้ครัวเรือนที่เจ็บป่วยขาดการรักษาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทำให้ไม่รู้วิธีการป้องกันตนเองขั้นพื้นฐานได้อย่างถูกต้องวิธี

1.3 ปัจจัยด้านอาหาร พื้นที่ดินทำกินมีน้อยทำให้ครัวเรือนส่วนใหญ่ต้องเช่าที่ทำกิน แหล่งน้ำดื่มส่วนใหญ่มาจากแหล่งน้ำธรรมชาติซึ่งอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้าน

1.4 ปัจจัยด้านที่อยู่อาศัย บ้านเรือนสร้างจากวัสดุไม่คงทนทำให้ไม่มีความปลอดภัย การเกิดโรคระบาดต้องระวังเนื่องจากไม่มีห้องสุขา และไม่มีไฟฟ้าใช้ในครัวเรือนทำให้การดำรงชีวิตไม่ได้รับความสะดวกสบาย

1.5 ปัจจัยด้านเส้นทางคมนาคม ไม่มีรถประจำทางจึงทำให้ประชาชนเดินทางด้วยเท้าเป็นหลัก

1.6 ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสาร ไม่มีหอกระจายข่าวประจำในหมู่บ้านทำให้ครัวเรือนขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากภายนอก

1.7 ปัจจัยด้านรายได้ ส่วนใหญ่ครัวเรือนมีอาชีพเป็นเกษตรกรและรับจ้างทั่วไป มีสมาชิกคนเดียวในครัวเรือนที่หารายได้ ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอ ไม่มีเงินออม ทำให้ทุกครัวเรือนจำเป็นต้องกู้ยืมเงินเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน ซึ่งรายได้ของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่ำกว่า 6,000 บาทต่อปี เฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 500 บาท/คน/เดือน ซึ่งยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่หน่วยงานภาครัฐได้กำหนดไว้ คือ เฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 768 บาท/คน/เดือน

2. ผลการสังเคราะห์สภาพแวดล้อมของครัวเรือนทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มครัวเรือนยากจน และกลุ่มครัวเรือนพ้นความยากจน เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สปป.ลาว มีจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภัยคุกคาม ดังนี้

จุดแข็ง

1) ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ (Ethnic Diversity) ของเมืองบัวละพาประกอบด้วยชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic) 4 ชาติพันธุ์ ได้แก่ เผ่าตริ ร้อยละ 38.5 เผ่ามะกอง ร้อยละ 17 เผ่างวน ร้อยละ 2.4 เผ่ากรี ร้อยละ 1.1 ชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลไท-กะได (Tai-Kadai) 2 ชาติพันธุ์ ได้แก่ เผ่าผู้ไท ร้อยละ 22.4 เผ่าลาว ร้อยละ 18.6 ที่สามารถพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และผลิตสินค้าจากฐานวัฒนธรรม

2) ความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) สภาพภูมิประเทศของเมืองบัวละพาเป็นเขตภูเขาที่สลับซับซ้อน มีเทือกเขาภูหลวงเป็นจุดเด่น อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 200-400 เมตร มีป่าไม้ธรรมชาติจำนวนมาก และมีลำห้วยต่าง ๆ มากมาย ทำให้มีความหลากหลายทั้งพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ชนเผ่าพื้นเมืองสามารถเก็บหาของป่าเลี้ยงชีพได้ และสร้างป่าชุมชนได้

3) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ แขวงคำม่วนมีวนอุทยานแห่งชาติหินหนามหน่อที่จะถูกประกาศเป็นมรดกโลก และเมืองบัวละพามีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติคือถ้ำน้ำลอดเซบั้งไฟ ดังนั้น เมืองบัวละพาจึงมีโอกาสจะพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เป็นอย่างดี

4) จุดเชื่อมต่อระหว่าง สปป.ลาว-สส.เวียดนาม เมืองบัวละพาดังอยู่บนเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างลาวกับเวียดนามที่สั้นที่สุด จึงเป็นจุดยุทธศาสตร์เชื่อมต่อกับเส้นทางไฮจิมินท์ในสมัยสงครามเวียดนาม มีด่านท่องเที่ยว (ด่านหนองม้า เมืองบัวละพา แขวงคำม่วนกะลอง เมืองบ่อแจ็ก แขวงกว้างบิญ) ตั้งอยู่ตรงชายแดนดังกล่าว ซึ่งมีเศษซากสงครามหลงเหลืออยู่มากตามชายแดน สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และด่านชายแดนถาวรต่อไป

5) การสร้างตลาดชนเผ่า เมืองบัวละพามีชนเผ่าที่หลากหลายมีงานฝีมือหัตถกรรมและผลผลิตจากป่าท้องถิ่นที่สามารถนำมาวางขายในตลาดของชนเผ่าได้ ซึ่งสามารถจะจัดตั้งตลาดชนเผ่าเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้เป็นอย่างดี

6) ประชาชนมีความขยันขันแข็ง สามารถรองรับการพัฒนาได้เป็นอย่างดี

7) ชุมชนมีปราชญ์ชาวบ้านซึ่งสามารถบูรณาการภูมิปัญญาไปใช้ในการพัฒนาองค์ความรู้ท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ได้

8) ในแขวงคำม่วนและเมืองบัวละพามีกิจการอุตสาหกรรมขนาดใหญ่จำนวนมาก เช่น เขื่อนผลิตไฟฟ้าน้ำเทิน 2 โรงงานผลิตปูนซีเมนต์ และเหมืองแร่ต่าง ๆ สามารถของบประมาณสนับสนุนการพัฒนาของรัฐได้ตามหลักการความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทเอกชน(Corporate Social Responsibility: CSR) ที่แต่ละบริษัทถือปฏิบัติ อยู่แล้ว

จุดอ่อน

1) ประชาชนมีการศึกษาน้อย เนื่องจากส่วนมากอยู่ห่างไกลจากความเจริญในเขตป่าเขา และเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาของตนเองเป็นหลัก

2) มีทรัพยากรในการพัฒนาน้อย เนื่องจากเป็นเขตด้อยพัฒนา ฝ่ายปกครองมีรายได้น้อย จึงไม่มีงบประมาณในการพัฒนามากนัก

3) เจ้าหน้าที่ภาครัฐยังมีความเข้าใจและความสามารถในการจัดการการพัฒนาเชิงรุกอยู่น้อย ส่วนใหญ่จะคุ้นเคยกับการรับคำสั่งจากส่วนกลางมาปฏิบัติ

4) ที่ดินทำกินมีน้อยเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและเขตภูเขา ส่วนใหญ่ยังไม่ได้เก็บกั้วัตถุระเบิดที่หลงเหลือจากสมัยสงครามได้หมด การทำกินแต่เดิมเป็นแบบไร่เลื่อนลอยหรือไร่หมุนเวียน และทำนาไร่ ที่นาลุ่มหรือนาปักดำยังมีอยู่น้อยมาก

5) ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค เนื่องจากเมืองบัวละพามีพื้นที่อยู่ในเขตภูเขาที่ขาดแคลนน้ำอุปโภคและบริโภค ทั้งๆ ที่มีลำน้ำหลายสายแต่อยู่ห่างไกลชุมชน ต้องอาศัยการขุดเจาะน้ำบาดาลซึ่งต้องใช้เงินลงทุนสูงมาก

6) การคมนาคมมีความยากลำบาก เนื่องจากยังไม่มีถนนหนทางที่ดี ไม่มีสะพานข้ามลำน้ำที่มีอยู่มากมายอย่างเพียงพอ ระบบการคมนาคมและการสื่อสารในแขวงคำม่วนและเมืองบัวละพายังอยู่ในขั้นการพัฒนา สภาพถนนยังไม่สามารถสัญจรได้ตลอดทั้งปี และยังมีเครื่องข่ายถนนเข้าไปยังพื้นที่ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

7) ยังมีระเบิดที่หลงเหลืออยู่จำนวนมากจากสมัยสงครามที่ยังไม่สามารถเก็บกั้วได้หมด เป็นอันตรายต่อการเปิดพื้นที่ทำกินและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

8) สภาพแวดล้อมที่เสี่ยงอันตรายต่อภัยธรรมชาติ แขวงคำม่วนและเมืองบัวละพามักจะเกิดวาตภัยและอุทกภัยอยู่เสมอ และส่วนใหญ่ในระยะหลังจะมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นมาก

โอกาส

1) ความช่วยเหลือจากต่างประเทศ สปป.ลาว ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เนื่องจากยังเป็นประเทศที่มีการพัฒนาน้อย โอกาสที่จะได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศจึงมีมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่เกี่ยวกับการขจัดความยากจน

2) การพัฒนาอย่างยั่งยืน สปป.ลาว เริ่มต้นการพัฒนาประเทศมานานนัก มีโอกาสที่จะเรียนรู้ผลของการพัฒนาตามแนวทางต่าง ๆ จากประเทศเพื่อนบ้าน และมีโอกาสที่จะเลือกใช้แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ซึ่งจะสามารถพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

3) การส่งเสริมการพัฒนาจากภาครัฐ รัฐบาล สปป.ลาว มีนโยบายส่งเสริมให้เมืองบัวละพาได้รับการพัฒนาในทุกด้าน แต่ยังมีงบประมาณไม่เพียงพอ จึงเป็นโอกาสที่จะได้รับการส่งเสริมโครงการพัฒนาใด ๆ ก็ตามที่สามารถทำได้

4) นโยบายส่งเสริมบรรดาชนเผ่าตามอุดมการณ์รัฐสังคมนิยมของลาว ที่ให้ความเท่าเทียมกันของชนทุกเผ่าตามรัฐธรรมนูญของลาว จะเป็นโอกาสให้การพัฒนาที่เน้นอัตลักษณ์วัฒนธรรมความเป็นชาติพันธุ์ของชนเผ่าสามารถกระทำได้

ภัยคุกคาม

1) การขยายตัวของการลงทุนอุตสาหกรรมด้านเชื้อเพลิงผลิตกระแสไฟฟ้า เขื่อนแร่ และไร่การเกษตรขนาดใหญ่ เช่น สวนยาง สวนปาล์ม ปลูกพืชส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมและภาวะมลพิษต่อสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อป่าไม้และแหล่งน้ำ ซึ่งเป็นฐานทรัพยากรของชุมชน

2) การขยายตัวของการท่องเที่ยวจากการประกาศให้อุทยานแห่งชาติ หินหนามหน่อเป็นมรดกโลก จะส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของธรรมชาติ

3) งบประมาณเพื่อการพัฒนาของประเทศยังมีอยู่อย่างจำกัด และต้องนำไปใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระดับประเทศที่ยังขาดแคลนอยู่มากทุกอย่าง จึงมีงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาให้พ้นความยากจนอยู่น้อยมาก

4) นโยบายเน้นการสร้างจุดสูมในระดับต่างๆ ของรัฐจะทำให้ไม่ม
งประมาณจากรัฐมาสนับสนุนโครงการที่ไม่เกี่ยวข้องกับจุดสูม หรืออยู่นอกเขตจุดสูม

3. ผลการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาครัวเรือนให้พ้นความยากจน เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สปป.ลาว ได้แก่

3.1 ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ประชาชนสามารถอ่านออกเขียนได้ชั้น
พื้นฐานประกอบด้วย 8 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1) พัฒนาภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยการสร้างระบบการเขียนอักษร
ภาษาชนเผ่าด้วยอักษรลาว เพื่อจัดทำแบบเรียนในภาษาของตนเอง ทั้งนี้เพื่อเพิ่มศักยภาพ
ในการให้การศึกษาภาษาลาวให้มีความแข็งแรงยิ่งขึ้น

2) การศึกษาภาษาชาติพันธุ์ในระบบสำหรับเด็กและเยาวชน
ระดับอนุบาล จัดหลักสูตรการเรียนภาษาชาติพันธุ์ของตนเองโดย
ใช้ตัวอักษรลาว

ระดับประถม จัดหลักสูตรให้เรียนภาษาลาว และเรียนรู้ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นด้วยภาษาของชาติพันธุ์ตนเอง แล้วทำเป็นภาษาลาว

ระดับมัธยม จัดหลักสูตรให้เรียนภาษาของตนเองด้วยอักษรโรมัน
และ

เรียนภาษาอังกฤษ เพื่อเตรียมพื้นฐานด้านภาษาเพื่อการท่องเที่ยว

3) การศึกษานอกระบบ สร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สำหรับประชาชน
ทั่วไป เด็กและเยาวชนที่ไม่มีโอกาสเรียนในโรงเรียน สอนการเขียนภาษาชนเผ่าด้วยภาษา
ลาวแล้วค่อยเรียนภาษาลาว ทั้งนี้เพื่อง่ายต่อการเรียนรู้ภาษาลาว

4) จัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาเด็ก/เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยากจน
ให้เรียนวิชาครู เพื่อกลับมาเป็นครูสอนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ของตน

5) ส่งเสริมการเขียน การจัดพิมพ์ และการเผยแพร่หนังสือภาษาของ
ชาติพันธุ์ต่างๆ เพื่อรักษาภูมิปัญญาและองค์ความรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้
ที่ยั่งยืน

6) จัดตั้งตู้หนังสือประจำหมู่บ้านเพื่อส่งเสริมการอ่านและการหา
ความรู้ของชุมชน

7) จัดทำโครงการสวนเกษตรในโรงเรียนเพื่อเป็นอาหารกลางวัน
สำหรับนักเรียน

8) จัดโครงการขอความร่วมมือกับกิจการของเอกชนตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทเอกชน (CSR) สนับสนุนการศึกษาด้วยการสร้างอาคารเรียน จัดหาอุปกรณ์การศึกษาและการกีฬา จักรยานสำหรับนักเรียนขี่ไปโรงเรียน ฯลฯ

3.2 ยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุข ประชาชนมีความรู้ในการดูแลสุขภาพ
ขั้นพื้นฐานของตนเอง ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- 1) ติดตั้งตู้ยาประจำบ้านทุกบ้าน ด้วยยาสามัญทั้งแผนตะวันตกและพื้นบ้าน (สมุนไพร)
- 2) จัดตั้งศูนย์สุขภาพชุมชนเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลเรื่องความเจ็บป่วยของคนในชุมชน ความรู้ภูมิปัญญาสมุนไพรและการรักษาโรคแบบพื้นบ้าน การฝึกอบรมเพื่อให้ประชาชนสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้
- 3) จัดตั้งกลไกการดูแลสุขภาพ โดยการฝึกอบรมบุคลากรอาสาสมัครสาธารณสุขในชุมชนเพื่อดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน
- 4) พื้นฟูองค์ความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการรักษาสุขภาพของชาติพันธุ์

3.3 ยุทธศาสตร์ด้านอาหาร ชุมชนมีความมั่นคงด้านอาหาร มีระบบโภชนาการที่ถูกลักษณะ ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- 1) พื้นฟูองค์ความรู้เรื่องอาหาร/โภชนาการของกลุ่มชาติพันธุ์
- 2) อบรมการผลิตอาหารที่ถูกลักษณะและไม่ทำลายคุณค่าทางโภชนาการให้แก่ประชาชน
- 3) สนับสนุนชุมชนผลิตอาหารที่ปลอดภัยต่อสุขภาพด้วยเกษตรอินทรีย์และเกษตรธรรมชาติ
- 4) ส่งเสริมการปลูกพืชแบบผสมหลายอย่าง (ไม่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว) เน้นปลูกพืชทุกชนิดที่ต้องการใช้เป็นอาหาร เพื่อให้พึ่งตนเองได้ หากมีเหลือจากการบริโภค จึงจะจำหน่ายเป็นรายได้เสริม
- 5) ส่งเสริมการผลิตอาหารด้วยระบบวนเกษตรที่สามารถปลูกพืชผสมในสวนป่า และการจัดการป่าชุมชนให้becomeคลังอาหารที่ยั่งยืนของชุมชน
- 6) สนับสนุนการก่อตั้งกองทุนเพื่อการเกษตรสำหรับกลุ่มครัวเรือนยากจนโดยเฉพาะ เริ่มต้นด้วยการให้ทุนเริ่มต้น และส่งเสริมการออม ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุน

7) ส่งเสริมการวิจัยหาพืชและสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และดินฟ้าอากาศ

3.4 ยุทธศาสตร์ด้านที่อยู่อาศัย ประชาชนมีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1) ส่งเสริมให้ประชาชนใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นสร้างที่อยู่อาศัยบนพื้นฐานความรู้ด้านสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และถูกสุขลักษณะ

2) ศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการรวมกลุ่มกันสร้างที่อยู่อาศัยกับกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทที่มีองค์ความรู้ด้านนี้

3) ส่งเสริมการสร้างกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสร้างที่อยู่อาศัย

4) สนับสนุนการก่อสร้างระบบฝายน้ำล้นและระบบประปาภูเขา ต่อท่อจากฝายน้ำล้นเข้าสู่หมู่บ้านและครัวเรือน

5) สนับสนุนการสร้างส้วมหลุมด้วยฐานไม้มีฝาปิดในระยะแรก และเปลี่ยนเป็นฐานซีเมนต์ในเวลาต่อไป

3.5 ยุทธศาสตร์ด้านเส้นทางคมนาคม สร้างเส้นทางที่เชื่อมโยงถึงกันระหว่างหมู่บ้าน ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1) สำรวจเส้นทางที่เหมาะสมในการเชื่อมต่อหมู่บ้านและแหล่งท่องเที่ยว

2) ส่งเสริมการสร้างถนน และสะพาน ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมที่ชาวบ้านสามารถดูแลบำรุงรักษาด้วยตนเองได้

3) ขอกการสนับสนุนจากหน่วยงานธุรกิจเอกชนเพื่อสร้างถนน และสร้างสะพาน

4) สนับสนุนโครงการจัดหาจักรยานใช้แล้วให้ชาวบ้านยืมใช้ในการเดินทางระหว่างหมู่บ้าน

3.6 ยุทธศาสตร์ด้านข้อมูลข่าวสาร สร้างระบบสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสามารถเชื่อมโยงถึงกันทุกหมู่บ้าน ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1) สนับสนุนการสร้างหอกระจายข่าว

2) สนับสนุนการสร้างระบบวิทยุสื่อสารที่เชื่อมโยงชุมชนเข้าด้วยกัน

3) สนับสนุนการสร้างศูนย์ข้อมูลข่าวสารในชุมชน ได้แก่ กระดานข่าว ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จัดชุดคอมพิวเตอร์เพื่อการเชื่อมโยงระบบอินเทอร์เน็ตตามศักยภาพของชุมชน

4) สนับสนุนการฝึกอบรมนักจัดรายการวิทยุชุมชน เพื่อให้ความรู้
ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อชาวบ้าน

5) สนับสนุนเครื่องรับวิทยุประจำหน่วยต่างๆ ของหมู่บ้าน โดยเน้น
การติดตั้งไว้ที่ครัวเรือนที่ยากจน

6) สนับสนุนหม้อแปลงไฟฟ้าสำหรับครัวเรือนที่ยากจน หรือจัดทำ
โครงการที่สนับสนุนโดยหน่วยงานของเอกชน

3.7 ยุทธศาสตร์ด้านรายได้ เพิ่มรายได้ของครัวเรือนยากจนให้พ้นภาวะ
ความยากจน ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- 1) สนับสนุนการปลูกพืช/ผักเมืองหนาวที่ปลอดภัยต่อสุขภาพผู้บริโภค
- 2) สนับสนุนการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่
- 3) สนับสนุนการสร้างศูนย์เรียนรู้ชุมชน เพื่อให้การฝึกอาชีพบนต้นทุน
ทางวัฒนธรรมของชุมชนโดยใช้วิทยากรในหมู่บ้าน เช่น ผู้รู้เรื่องเครื่องจักสาน ฯลฯ เป็นต้น
- 4) ส่งเสริมการพัฒนาตลาดชายแดนลาว-เวียตนาม
- 5) สำรวจสถานที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และ
วัฒนธรรมของชุมชน
- 6) สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงธรรมชาติโดยการ
จัดการของชุมชน
- 7) สนับสนุนการอบรมชาวบ้านเป็นมัคคุเทศก์ในท้องถิ่น
- 8) สนับสนุนการรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อจัดตั้งวิสาหกิจของชุมชน เช่น
โฮมสเตย์

4. ผลการยืนยันยุทธศาสตร์การพัฒนาคครัวเรือนให้พ้นความยากจน เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สปป.ลาว

การยืนยันยุทธศาสตร์การพัฒนาคครัวเรือนให้พ้นความยากจน
เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สปป.ลาว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) เมื่อ
พิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย
ดังนี้

4.1 ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$)
เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ พัฒนภาษาของ
กลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยการสร้างระบบการเขียนอักษรภาษาชนเผ่าด้วยอักษรลาว ($\bar{X} = 4.90$)

การศึกษานอกระบบ สร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สำหรับประชาชนทั่วไป เด็กและเยาวชนที่ไม่มีโอกาสเรียนในโรงเรียน สอนการเขียนภาษาชนเผ่าด้วยภาษาลาวแล้วค่อยเรียนภาษาลาว ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกการเรียนรู้ภาษาลาว ($\bar{X} = 4.85$) และ การศึกษาภาษาชาติพันธุ์ในระบบสำหรับเด็กและเยาวชน ($\bar{X} = 4.85$)

4.2 ยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุข โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ จัดตั้งกลไกการดูแลสุขภาพ โดยการฝึกอบรมบุคลากรอาสาสมัครสาธารณสุขในชุมชนเพื่อดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.80$) ติดตั้งตู้ยาประจำบ้านทุกบ้าน ด้วยยาสามัญทั้งแผนตะวันตกและพื้นบ้าน (สมุนไพร) ($\bar{X} = 4.78$) และ พื้นฟูองค์ความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการรักษาสุขภาพของชาติพันธุ์ ($\bar{X} = 4.75$)

4.3 ยุทธศาสตร์ด้านอาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ สนับสนุนการก่อตั้งกองทุนเพื่อการเกษตรสำหรับกลุ่มครัวเรือนยากจนโดยเฉพาะ เริ่มต้นด้วยการให้ทุนเริ่มต้นและส่งเสริมการออม ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุน ($\bar{X} = 4.90$) ส่งเสริมการปลูกพืชแบบผสมหลายอย่าง (ไม่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว) เน้นปลูกพืชทุกชนิดที่ต้องการใช้เป็นอาหารเพื่อให้พึ่งตนเองได้ หากมีเหลือจากการบริโภคจึงจะจำหน่ายเป็นรายได้เสริม ($\bar{X} = 4.85$) ชุมชนผลิตอาหารที่ปลอดภัยต่อสุขภาพด้วยเกษตรอินทรีย์และเกษตรธรรมชาติ ($\bar{X} = 4.84$)

4.4 ยุทธศาสตร์ด้านที่อยู่อาศัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ สนับสนุนการก่อสร้างระบบฝายน้ำล้นและระบบประปาภูเขา ต่อท่อจากฝายน้ำล้นเข้าสู่หมู่บ้านและครัวเรือน ($\bar{X} = 4.76$) ศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการรวมกลุ่มกันสร้างที่อยู่อาศัยกับกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทที่มีองค์ความรู้ด้านนี้ ($\bar{X} = 4.72$) และ สนับสนุนการสร้างส้วมหลุมด้วยฐานไม้มีฝาปิดในระยะแรก และเปลี่ยนเป็นฐานซีเมนต์ในเวลาต่อไป ($\bar{X} = 4.70$)

4.5 ยุทธศาสตร์ด้านเส้นทางคมนาคม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ สนับสนุนโครงการจัดหาจักรยานใช้แล้วให้ชาวบ้านยืมใช้ในการเดินทางระหว่างหมู่บ้าน

($\bar{X} = 4.70$) ขอการสนับสนุนจากหน่วยงานธุรกิจเอกชนเพื่อสร้างถนน และสร้างสะพาน ($\bar{X} = 4.70$) และสำรวจเส้นทางที่เหมาะสมในการเชื่อมต่อหมู่บ้านและแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.62$)

4.6 ยุทธศาสตร์ด้านข้อมูลข่าวสาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ สนับสนุนหม้อแปลงไฟฟ้าสำหรับครัวเรือนที่ยากจน หรือจัดทำโครงการที่สนับสนุนโดยหน่วยงานของเอกชน ($\bar{X} = 4.82$) สนับสนุนการสร้างหอกระจายข่าว ($\bar{X} = 4.70$) และ สนับสนุนเครื่องรับวิทยุประจำหน่วยต่างๆ ของหมู่บ้าน โดยเน้นการติดตั้งไว้ที่ครัวเรือนที่ยากจน ($\bar{X} = 4.67$)

4.7 ยุทธศาสตร์ด้านรายได้ ($\bar{X} = 4.60$) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ สนับสนุนการปลูกพืช/ผักเมืองหนาวที่ปลอดภัยต่อสุขภาพผู้บริโภค ($\bar{X} = 4.72$) สนับสนุนการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ($\bar{X} = 4.65$) และ สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและ เชิงธรรมชาติโดยการจัดการของชุมชน ($\bar{X} = 4.65$)

ผลการยืนยันยุทธศาสตร์การพัฒนาครัวเรือนให้พ้นความยากจน เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สปป.ลาว โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดในทุก ๆ ด้าน ทั้งนี้ เนื่องจากว่า ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมและมองเห็นปัญหา อุปสรรค และได้กำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกัน จนมาถึงผลลัพธ์ที่ดีที่เกิดขึ้น ซึ่งระดับความคิดเห็นต่อ ความเหมาะสมและประโยชน์ของการนำเอายุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความยากจนไปใช้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาครัวเรือนให้พ้นความยากจน เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สปป.ลาว ครั้งนี้ ได้นำผลการวิจัยมานำเสนอเป็นประเด็นที่ น่าสนใจเพื่ออภิปรายผล โดยมีข้อค้นพบปัจจัยที่ส่งผลทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านอาหาร ด้านที่อยู่อาศัย ด้านเส้นทางคมนาคม ด้านข้อมูลข่าว และ

ด้านรายได้ ซึ่งในแต่ละด้านจะมียุทธศาสตร์การพัฒนาครัวเรือนให้พ้นความยากจน รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านการศึกษา ปัจจัยที่เป็นสาเหตุหลักของความยากจนด้านการศึกษาของครัวเรือนในหมู่บ้านน้ำออกฮู เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะต้องมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ปัญหาใหญ่ในการศึกษาของลาวคือนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ภาษาลาวมาตั้งแต่ในครัวเรือน เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาษาพูดแตกต่างจากภาษาลาว ซึ่งในแขวงคำม่วนมีถึง 9 กลุ่มชาติพันธุ์ และเมืองบัวละพามี 6 ชาติพันธุ์ด้วยกัน กลุ่มที่พูดภาษาต่าง ๆ เหล่านี้เมื่อเริ่มเรียนภาษาลาว มีความลำบากในการเข้าใจภาษาลาวและการใช้ตัวอักษรลาวเป็นอย่างมาก จึงต้องเริ่มด้วยการเรียนภาษาของชาติพันธุ์ตัวเองก่อนด้วยตัวอักษรลาว ในชั้นอนุบาล เมื่อเข้าใจวิธีการใช้ตัวอักษรลาวเป็นอย่างดีแล้ว ก็จะเรียนภาษาลาวได้ดีขึ้นเมื่อถึงชั้นประถมศึกษา แต่ส่วนใหญ่แล้วยังไม่มีระบบการเขียนอักษรเป็นของตนเอง จึงต้องเริ่มด้วยการพัฒนาระบบการเขียนภาษากลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ด้วยอักษรลาวก่อน และในระยะสั้นต้องเปิดโอกาสให้กลุ่มที่ไม่ได้เข้าโรงเรียนหรือไม่ได้เรียนต่อ ได้อาศัยใช้ช่องทางการศึกษานอกระบบก่อน จะเห็นได้ว่าผลการยืนยันยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา 3 อันดับแรกที่มีความเห็นด้วยมากที่สุด เป็นเรื่องของการศึกษาภาษากลุ่มชาติพันธุ์ด้วยตัวอักษรลาว ($\bar{X} = 4.90$), ($\bar{X} = 4.85$) และ ($\bar{X} = 4.85$) ตามลำดับ

นอกจากนี้เมื่อเขียนภาษาของตนเองได้แล้ว กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ยังสามารถใช้ในการเขียนภาษาของตนเองถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองออกมาได้อีกด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการรักษาอัตลักษณ์และความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ของตน ทั้งยังสามารถใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ต่อไป ซึ่งการเรียนภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยอักษรโรมันเป็นการเตรียมตัวพื้นฐานเพื่อการเรียนภาษาอังกฤษ อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในอนาคต และรวมถึงการเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ สปป.ลาว สามารถเข้าใจนโยบายและกฎระเบียบของรัฐต่างๆ เผยแพร่ออกมา ทั้งยังเป็นไปตามแนวนโยบายการปกครองแบบสังคมนิยมที่ให้ความเท่าเทียมกันของทุกคนเผ่าในลาวด้วย

ยุทธศาสตร์นี้สอดคล้องกับหลักการที่ว่าการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะนำบุคคลเข้าสู่การดำรงชีวิต การเตรียมตัวเพื่อให้บุคคลมีทักษะ ความรู้ ความสามารถในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพในอนาคต ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการจัดการศึกษา เพราะการศึกษาสามารถส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมของ

ประเทศชาติ และการจัดการศึกษาจำเป็นที่จะต้องใช้ทรัพยากรทั้งกำลังคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีทางการศึกษา มาสนับสนุน (ปรัชญา เวสารัชช์, 2560) และยังคงคล้องกับ สหประชาชาติ (2558) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป้าหมายที่ 4 (SDG4) ซึ่งได้ระบุเอาไว้ว่า “สร้างหลักประกันให้การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และครอบคลุมส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน” มีประเด็นที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนอยู่ 2 เป้าประสงค์ ได้แก่ เป้าประสงค์ 4.1 (SDG4.1) สร้างโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพทั่วถึงและเป็นธรรม (ไม่มีค่าใช้จ่าย) แก่เด็กเยาวชนทั้งหญิงและชายในระดับชั้นประถมศึกษา และเป้าประสงค์ 4.2 (SDG4.2) สร้างหลักประกันว่าเด็กทุกคนทั้งหญิงและชายต้องมีโอกาสในการเข้าถึงการพัฒนา การดูแล การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยและอนุบาล มีความพร้อมในการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา โดยการสร้างและยกระดับอุปกรณ์ และเครื่องมือทางการศึกษาที่อ่อนไหวต่อเด็ก ผู้พิการ และเพศภาวะ ให้มีสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ปราศจากความรุนแรง เพื่อสนับสนุนส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการขยายทุนการศึกษาทั่วโลก และรวมถึงการเพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพ เพื่อให้มีความเชื่อมโยงกับเป้าสำคัญที่ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 5 ปี ฉบับที่ 7 (2554–2558) รัฐบาลของ สปป.ลาว ได้กล่าวว่า ในการแก้ไขปัญหาความยากจน ในด้านการศึกษา นั้น ต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพที่ดี และจะต้องมีความเป็นเอกภาพทั้งในด้านการบริหารและนโยบาย ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและตลอดทั้งระบบการเมืองจะเป็นฐานหลักในการจัดการศึกษา ซึ่งมีการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในทุกด้าน กลุ่มคนทุกฝ่ายร่วมมือ ช่วยเหลือและสนับสนุนทุกระดับ มีระบบการกำกับ ติดตาม นิเทศ ดังนั้นรัฐบาลพิจารณาเห็นว่าการที่จะเกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ดีนั้น จำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นการใหญ่ และเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น และสอดคล้องกับบทบริบทของหมู่บ้าน ดังนั้นการกำหนด ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของครัวเรือน จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา ปรับปรุงระบบการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน โดยหน่วยงานภาครัฐต้องเข้ามาสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในชุมชน และการสนับสนุนเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพของนักเรียนให้มีความสามารถ และทักษะที่เพียงพอเพื่อนำไปประกอบอาชีพในอนาคต

2. ด้านสาธารณสุข ปัจจัยที่เป็นสาเหตุหลักของความยากจนด้านสาธารณสุขของครัวเรือนในหมู่บ้านออกน้าว ยังไม่มีสุขศาลา (สาธารณสุขมูลฐานชุมชน) ประจำหมู่บ้าน

ทำให้ต้องเดินทางไปใช้บริการพื้นที่อื่นที่ห่างไกล เมื่อเจ็บป่วยไม่สามารถเข้ารับการรักษา ได้ทันเวลาที่ และครัวเรือนยังขาดความรู้ความเข้าใจการดูแลสุขภาพเบื้องต้นจึงส่งผลให้ ประชาชนมีการเจ็บป่วยเรื้อรัง เนื่องจากมีการแพร่ระบาดของเชื้อโรค ทำให้มีความเสี่ยง ในการเป็นบุคคลทุพพลภาพ จึงไม่สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ ทำให้ไม่มีรายได้ที่จะนำมา จุนเจือครอบครัว เป็นภาระครอบครัว สังคม ประเทศชาติ (องค์การอนามัยโลก, 2558) ดังนั้นยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุขที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน ด้วยการ ส่งเสริมสุขภาพของประชาชนเชิงรุก โดยมีอาสาสมัครสาธารณสุขเข้ามาดูแลสุขภาพของ ประชาชนทุกกลุ่มวัยอย่างต่อเนื่อง ตรงกับความต้องการของประชาชนด้วยค่าเฉลี่ยความ คิดเห็นระดับมากที่สุดอันดับแรก พื้นฐาน ($\bar{X} = 4.80$) และการติดตั้งตู้ยาสามัญประจำบ้าน ที่ประชาชนจะสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในเบื้องต้นรองลงมา ($\bar{X} = 4.78$) นอกจากนี้ยัง เพิ่มความสามารถในการพึ่งตนเองของประชาชนด้วยการฟื้นฟูองค์ความรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นในการดูแลรักษาสุขภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ ($\bar{X} = 4.75$) รวมทั้งมีศูนย์สุขภาพชุมชน เผยแพร่ความรู้ในการสร้างเสริมสุขภาพด้วยรูปแบบโปสเตอร์และการฝึกอบรม เพื่อให้ ประชาชนเกิดความเข้าใจ และสามารถป้องกันตนเองเพื่อลดการเจ็บป่วย ลดการนอน โรงพยาบาล ลดต้นทุนค่ารักษาพยาบาล ตามเป้าหมายให้ประชาชนสุขภาพดี (กาญจนา จันตรีไทย, 2560) ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแผนพัฒนาสาธารณสุขแห่งชาติ 5 ปี ฉบับที่ 7 (2554-2558) รัฐบาลของ สปป.ลาว ได้กล่าวว่า การดำเนินนโยบายสาธารณสุข และระบบบริการสุขภาพให้แก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีความจำเป็นต้องมีการ ปรับปรุงและขยายการบริการด้านสุขภาพโดยระดมทรัพยากรต่าง ๆ และพัฒนาศักยภาพที่มี อยู่ในประเทศของแผนพัฒนา ในด้านที่ 2) ลดการตายของมารดาที่ให้กำเนิดบุตรและการ เพิ่มอัตราการรอดชีวิตของเด็กแรกเกิด ด้านที่ 3) การเตรียมความพร้อม การป้องกัน การจัดการกับความอดอยาก การขาดแคลนน้ำและสารอาหาร ด้านที่ 4) การควบคุมการ ระบาดและการติดต่อของโรค ด้านที่ 5) การพัฒนาและยกระดับคุณภาพของบุคลากร ด้านที่ 6) ความปลอดภัยของอาหารและยา เพื่อสุขภาพให้มีความมั่นคงยั่งยืน และยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Health Strategy to the year (2563) รัฐบาลญี่ปุ่น ได้ให้การ ช่วยเหลือนานาชาติ ซึ่งมีสาระสำคัญ 4 ประการ คือ 1) ให้เพิ่มการเข้าถึงบริการประชาชน และเพิ่มความเป็นธรรมด้านบริการสุขภาพ 2) การบูรณาการในระบบบริการด้านสุขภาพ 3) จัดบริการสุขภาพที่อิงความต้องการด้านอุปสงค์ และ 4) จัดระบบการสาธารณสุขที่

ผนวกในการพึ่งพาตนเอง โครงสร้างระบบบริการสุขภาพ การบริหารด้านสุขภาพมีระบบของรัฐบาลเป็นกลไกหลัก

3. ด้านอาหาร ปัจจัยที่เป็นสาเหตุหลักของความยากจนด้านอาหารของครัวเรือนในหมู่บ้านออกน้ารู คือ แหล่งอาหารมีไม่เพียงพอ เนื่องจากขาดแหล่งที่ดินทำกิน จึงทำให้ครัวเรือนโดยส่วนใหญ่ทำการเกษตรเพื่อการบริโภคค่อนข้างมีน้อยขาดการสนับสนุนเทคโนโลยีทางด้านเกษตรกรรม ขาดแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การไม่สามารถป้องกันโรคระบาดในพืชและสัตว์ ส่งผลทำให้ประชาชนได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ ซึ่งการได้รับสารอาหารที่เพียงพอต้องได้รับพลังงาน 2,100 กิโลแคลอรีต่อคน ต่อวัน ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยของนายกรัฐมนตรี ทองสิง ท่ามะวง ได้แสดงข้อมูลตามเอกสาร ฉบับเลขที่ 309/นย ว่าด้วยมาตรฐานความยากจนและมาตรฐานการพัฒนา ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2556-2558 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2556-2558) นอกจากนี้อาหารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีพ เนื่องจากมนุษย์ต้องได้รับอาหารที่เพียงพอทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ ขาดแคลนอาหารหรือตกอยู่ในภาวะทุโภชนาการ ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์และสังคมได้อย่างมหาดศาล (สันติพงษ์ พรหมชาติ, 2557, หน้า 113) ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาของครัวเรือนในหมู่บ้านด้านอาหาร ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- 1) พื้นฟูองค์ความรู้เรื่องอาหาร/โภชนาการของกลุ่มชาติพันธุ์
- 2) อบรมการผลิตอาหารที่ถูกสุขลักษณะและไม่ทำลายคุณค่าทางโภชนาการให้แก่ประชาชน
- 3) สนับสนุนชุมชนผลิตอาหารที่ปลอดภัยต่อสุขภาพด้วยเกษตรอินทรีย์และเกษตรธรรมชาติ
- 4) ส่งเสริมการปลูกพืชแบบผสมหลายอย่าง (ไม่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว) เน้นปลูกพืชทุกชนิดที่ต้องการใช้เป็นอาหารเพื่อให้พึ่งตนเองได้ หากมีเหลือจากการบริโภคจึงจะจำหน่ายเป็นรายได้เสริม
- 5) ส่งเสริมการผลิตอาหารด้วยระบบวนเกษตรที่สามารถปลูกพืชผสมในสวนป่า และการจัดการป่าชุมชนให้เป็นคลังอาหารที่ยั่งยืนของชุมชน
- 6) สนับสนุนการก่อตั้งกองทุนเพื่อการเกษตรสำหรับกลุ่มครัวเรือนยากจนโดยเฉพาะ เริ่มต้นด้วยการให้ทุนเริ่มต้น และส่งเสริมการออมให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนนทกานต์ จันทร์อ่อน (2557) กรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย (2554-2559) ในกลยุทธ์ที่ 2) การจัดทรัพยากรน้ำ และที่ดินเพื่อการเกษตรและป่าชุมชน กลยุทธ์ที่ 4) พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตอาหาร กลยุทธ์ที่ 6) ส่งเสริมการเข้าถึงอาหารในระดับชุมชนและครัวเรือน และกลยุทธ์ที่ 10) จัดระบบเพื่อรับรองความมั่นคงด้านอาหารในภาวะวิกฤติ นอกจากนี้ภาครัฐบาลเป็นองค์กรหลักในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้

พึ่งพาตนเอง สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ และสามารถประกอบอาชีพอย่างยั่งยืน (สันติพงษ์ พรหมชาติ, 2557, หน้า 125) รวมทั้งองค์การอาหารและเกษตรแห่งประชาชาติ (FAO) ได้กล่าวถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอาหารด้วยการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยการแจกปุ๋ยชีวภาพฟรีและเมล็ดพืช รวมถึงการเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้องค์การภาคเอกชนควรมีบทบาทสำคัญในการเข้ามาช่วยเหลือผู้ยากจนที่ขาดแคลนอาหาร โดยเฉพาะประเทศที่มีความยากจนและมีภาวะการขาดแคลนอาหาร (องค์การอาหารและเกษตรแห่งประชาชาติ, 2561) และยังสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาของประเทศมาเลเซีย ที่มีการใช้นโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของหลักความสมดุล (Balanced Approach) ขององค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา เช่น นโยบายการเกษตรแห่งชาติ (The National Agricultural Policy, 1992-2010) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาภาคการเกษตรให้ก้าวสู่ความเป็นหนึ่งให้มีความทันสมัย มีการค้า มีการพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนขึ้นมาได้ในระดับที่น่าพอใจ (อ้างถึงใน บุษบงชัยเจริญวัฒน์, 2545, หน้า 3) และยังสอดคล้องกับบทรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะพัฒนาชนบทและขจัดความยากจนแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเจ้อเจียงของจีน (2010) ในประเด็น 1) รัฐบาลของจีน ได้ดำเนินการจัดสรรที่ดินให้แก่ประชาชนให้เป็นที่ทำกินถาวร และฝึกวิชาชีพให้แก่ประชาชนอย่างเหมาะสมตามสภาพท้องถิ่น 2) รัฐบาลวางนโยบายส่งเสริมภาคการเกษตรเพื่อแก้ไขความยากจน โดยปฏิบัติตามหลักการที่ว่า รัฐบาลจีน ผลักดันการสร้างชนบทใหม่ รักษาความสามัคคีกลมเกลียวและความมั่นคงของสังคมชนบทเอาไว้ (Champa magazine, No. 31, June, 2008) และยังสอดคล้องกับแผนนโยบายของรัฐบาลเวียดนาม ที่กล่าวว่า วิธีการแก้ไขปัญหาความยากจนที่ประสบความสำเร็จอย่างสูง และมีความโดดเด่นชัดเจน โดยเฉพาะที่จังหวัดเซินลา ในประเด็นที่ 1) การปลูกจิตสำนึกร่วมมือกันของประชาชนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ ประเด็นที่ 2) รัฐบาลเป็นผู้จัดสรรที่ดินปลูกสร้างที่อยู่อาศัยและจัดสรรที่ดินสำหรับการเกษตรให้แก่ประชาชน ประเด็นที่ 3) รัฐบาลเป็นผู้ลงทุนสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (<http://www.sonla.gov.vn/content/>) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมนุญ เกื้อสกุล (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเคย ในการแก้ปัญหาความยากจนจากฐานความรู้ในชุมชนบ้านใหญ่หมู่ 3 ตำบลท่าเคย อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1) การจัดตั้งและพัฒนาองค์กรชุมชน ยุทธศาสตร์ที่ 2) การพัฒนาความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ ยุทธศาสตร์ที่ 4)

การพัฒนาาระบบบริการด้านสุขภาพภาคชุมชน ยุทธศาสตร์ที่ 6) การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การอุปโภค และบริโภค และ ยุทธศาสตร์ที่ 7) การฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. ด้านที่อยู่อาศัย ปัจจัยที่เป็นสาเหตุหลักของความยากจนด้านที่อยู่อาศัยของครัวเรือนในหมู่บ้านออกน้าฮู คือ ครัวเรือนมีบ้านพักอาศัยที่ไม่มีความมั่นคง ไม่แข็งแรง เพราะขาดงบประมาณการก่อสร้าง ทำให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะช่วงฤดูฝนที่มีน้ำหลากจนเกิดภัยพิบัติทางน้ำทำลายสิ่งก่อสร้าง บ้านเรือนได้รับความเสียหาย ทำให้หลายครัวเรือนสูญเสียบ้านเรือน นอกจากนี้มีครัวเรือนยากจนส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองต้องอาศัยอยู่บนที่ดินของหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้นปัญหาในด้านที่อยู่อาศัยจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง และการพัฒนาประเทศ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลให้เกิดปัญหาในชุมชน ในอนาคตชุมชนอาจเปลี่ยนแปลงเป็นชุมชนแออัด เกิดการบุกรุกผืนป่าเพิ่มมากขึ้น และอาจส่งผลกระทบต่อความสมดุลของสภาพแวดล้อม ชาติผืนป่าอุ้มน้ำ ทำให้มีน้ำท่วมฉับพลัน เพราะฉะนั้นเรื่องที่อยู่อาศัย เป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงชีพของมนุษย์ การมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็น ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ส่งผลต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ การสร้างโอกาสและรายได้ทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อมุ่งสู่ความมั่นคงของมนุษย์ สำหรับหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคมซึ่งได้แก่ “ครอบครัว” นอกจากการมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงแล้ว มาตรฐานและคุณภาพของที่อยู่อาศัยรวมทั้งโอกาสและความสามารถในการเข้าถึงที่อยู่อาศัยยังเป็นประเด็นสำคัญที่ยังต้องการการสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มเป้าหมายผู้มีรายได้น้อยที่ยังขาดโอกาสในการเข้าถึงที่อยู่อาศัยดังกล่าว (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 10 ปี, 2559-2568) ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาของครัวเรือนในหมู่บ้านด้านที่อยู่อาศัย ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การสร้างจัดหาแหล่งเงินทุน หรือกองทุนกู้ยืมที่มีดอกเบี้ยต่ำในการสร้างบ้านสำหรับผู้มีรายได้น้อย 2) การก่อสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานให้ชุมชน 3) การก่อสร้างโครงการ “บ้านพักอาศัยลาดาถูก” ให้กับครัวเรือนที่มีรายได้น้อยในชุมชน 4) การสร้างบ้านเช่าซื้อโดยแผนการร่วมมือภาครัฐกับภาคเอกชนในการพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยในชุมชน 5) สร้างความปลอดภัย ความมั่นคงในการดำรงชีวิตของครัวเรือนในชุมชน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแผนนโยบายภาครัฐของ สปป.ลาว ที่ให้ความสำคัญเป็นอันมากทางด้านที่อยู่อาศัยของประชาชนให้ได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ทั่วประเทศ

ภายใน พ.ศ. 2563 เพื่อนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากความด้อยพัฒนา โดยที่รัฐบาลเข้าไปดำเนินการจัดสรรไม้เพื่ออนุญาตนำมาสร้างบ้านที่อยู่อาศัยและการอพยพชนเผ่าเข้ามาอยู่ในเขตพื้นที่ที่มีเงื่อนไขในการพัฒนาง่าย

5. ด้านเส้นทางคมนาคม ปัจจัยที่เป็นสาเหตุหลักของความยากจนด้านเส้นทางคมนาคมของครัวเรือนในหมู่บ้านออกนํ้ารุ คือ ยังไม่มีสะพานเชื่อมระหว่างหมู่บ้านถนนลูกรัง ไม่มีรถประจำทาง ทำให้ประชาชนโดยส่วนใหญ่ได้รับความลำบากในการสัญจรไปมา รวมทั้งเป็นอุปสรรคต่อการใช้ชีวิตประจำวัน และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญเติบโต เพราะว่าการคมนาคมและขนส่งมีความสำคัญยิ่งต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ หากประเทศมีระบบการคมนาคมขนส่งที่มีประสิทธิภาพ สามารถยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นตามลำดับ (ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการขนส่งสาธารณะใน 8 จังหวัดภาคเหนือ, 2561) ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาด้านเส้นทางคมนาคม ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- 1) สำรวจเส้นทางที่เหมาะสมในการเชื่อมต่อหมู่บ้านและแหล่งท่องเที่ยว
- 2) ส่งเสริมการสร้างถนน และสะพาน ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมที่ชาวบ้านสามารถดูแลบำรุงรักษาด้วยตนเองได้
- 3) ขอกการสนับสนุนจากหน่วยงานธุรกิจเอกชนเพื่อสร้างถนน และสร้างสะพาน
- 4) สนับสนุนโครงการจัดหาจักรยานใช้แล้วให้ชาวบ้านยืมใช้ในการเดินทางระหว่างหมู่บ้าน ซึ่งตรงกับความต้องการของประชาชนในการเดินทางด้วยรถจักรยานในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = .70$) สร้างถนนและสะพานที่ไม่ได้พึงงบประมาณของรัฐ ($\bar{X} = 4.70$) และต้องการเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างหมู่บ้านและแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.62$) ที่จะเป็นแหล่งสร้างอาชีพอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต สำหรับ สปป.ลาว ที่เริ่มต้นการพัฒนาประเทศมาได้ไม่นาน มีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะพัฒนาประเทศให้ทั่วถึงได้พร้อมกันหมดทุกด้านในทุกที่ ดังนั้นแนวทางการสนับสนุนการก่อสร้างถนนหรือสะพานจากหน่วยงานธุรกิจเอกชนหรือองค์การพัฒนาเอกชนนานาชาติจึงเป็นสิ่งที่จะช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลลาวได้ และแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของหน่วยงานธุรกิจ และเป็นการแสดงน้ำใจความเอื้อเฟื้อจากมิตรประเทศต่อ สปป.ลาว

6. ด้านข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยที่เป็นสาเหตุหลักของความยากจนด้านข้อมูลข่าวสารของครัวเรือนในหมู่บ้านออกนํ้ารุ คือ ชุมชนยังไม่มีหอกระจายข่าว และป้ายประชาสัมพันธ์ ในหมู่บ้าน จึงส่งผลทำให้คนในชุมชนไม่สามารถรับข้อมูลข่าวสารจากภายนอก ซึ่งในปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีข่าวสารมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เพราะการ

รับรู้ข่าวสาร เป็นการแลกเปลี่ยน อภิปราย ถ่ายทอดข่าวสารต่าง ๆ ระหว่างคนในชุมชน และนอกชุมชน ดังนั้นการรับรู้ข่าวจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาร่วมกันในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนมีการพัฒนาและเจริญเติบโตต่อไป (Huang & Wang, 2009) ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาด้านข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) สนับสนุนการสร้างหอกระจายข่าว 2) สนับสนุนการสร้างระบบวิทยุสื่อสารที่เชื่อมโยงชุมชนเข้าด้วยกัน 3) สนับสนุนการสร้างศูนย์ข้อมูลข่าวสารในชุมชน ได้แก่ กระจาดข่าว ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จัดชุดคอมพิวเตอร์เพื่อการเชื่อมโยงระบบอินเทอร์เน็ตตามศักยภาพของชุมชน 4) สนับสนุนการฝึกอบรมนักจัดรายการวิทยุชุมชน เพื่อให้ความรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อชาวบ้าน 5) สนับสนุนเครื่องรับวิทยุประจำหน่วยต่าง ๆ ของหมู่บ้าน โดยเน้นการติดตั้งไว้ที่ครัวเรือนที่ยากจน 6) สนับสนุนหม้อแปลงไฟฟ้าสำหรับครัวเรือนที่ยากจน หรือจัดทำโครงการที่สนับสนุนโดยหน่วยงานของเอกชน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐบาลของ สปป.ลาว ได้ประกาศอย่างชัดเจนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 5 ปี ฉบับที่ 7 (2554-2558) กล่าวว่า ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับกระทรวง แขวง เมือง และหมู่บ้านให้มีระบบการเผยแพร่ และมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบด้านข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องอย่างทั่วถึงเกี่ยวกับแผนการพัฒนาของประเทศในแต่ละระยะ และเพื่อให้ประชาชนรู้ข้อมูลข่าวสารก้าวหน้าโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งในการเชื่อมโยงเครือข่าย หอกระจายข่าว ประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสาย ระบบสารสนเทศตลอดจนเครื่องข่ายองค์กรระหว่างประเทศ

7. ยุทธศาสตร์ด้านรายได้ ปัจจัยที่เป็นสาเหตุหลักของความยากจนด้านรายได้ของครัวเรือนในหมู่บ้านออกนํ้ารุ คือ ครัวเรือนมีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ มีหนี้สินนอกระบบ ประชาชนมีอาชีพหลักทำนาเพียงอย่างเดียว ทำให้เกิดปัญหาว่างงาน ครัวเรือนบางส่วนไม่รู้หนังสือหรือไม่มีวุฒิการศึกษา ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาครัวเรือนให้มีรายได้ที่เพียงพอในการดำรงชีพ ประกอบด้วย 8 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) สนับสนุนการปลูกพืช/ผักเมืองหนาวที่ปลอดภัยต่อสุขภาพผู้บริโภค 2) สนับสนุนการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ 3) สนับสนุนการสร้างศูนย์เรียนรู้ชุมชน เพื่อให้การฝึกอาชีพบนต้นทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนโดยใช้วิทยากรในหมู่บ้าน เช่น ผู้รู้เรื่องเครื่องจักสาน ฯลฯ เป็นต้น 4) ส่งเสริมการพัฒนาตลาดชายแดนลาว-เวียดนาม 5) สํารวจสถานที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของชุมชน 6) สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิง

วัฒนธรรมและเชิงธรรมชาติโดยการจัดการของชุมชน 7) สนับสนุนการอบรมชาวบ้านเป็น
 มัคคุเทศก์ในท้องถิ่น 8) สนับสนุนการรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อจัดตั้งวิสาหกิจของชุมชน เช่น
 โฮมสเตย์ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชันทอง มีโพธิ์ (2549, บทคัดย่อ)
 ได้ศึกษาเรื่อง สร้างยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความยากจนโดยการพึ่งตนเอง ตำบลหนองพิกุล
 อำเภอดงตาล จังหวัดนครสวรรค์ ในประเด็น 1) การเพิ่มรายได้ คือ การให้ประชาชนมีอาชีพ
 ที่มั่นคงและมีอาชีพรองเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และสามารถ
 พึ่งตนเองได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัสนีย์ พรหม (2557, หน้า 152) ได้ศึกษา
 เรื่อง ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความยากจนด้วยตนเองในระดับครัวเรือน กรณีศึกษา:
 ครัวเรือนยากจนที่มีรายได้ตกเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน อำเภอโคกศรีสุพรรณ
 จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนส่งเสริม
 ชีตความสามารถของคนในชุมชน และเพิ่มขยายโอกาสความเจริญก้าวหน้าให้แก่ครัวเรือน
 ยากจนมากยิ่งขึ้น การสร้างจิตสำนึกของสมาชิกในครัวเรือนให้ตนในเรื่องการปรับเจตคติ
 ที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน สมาชิกในครัวเรือนยากจนเป้าหมายมีส่วน
 ร่วมวางแผนและปฏิบัติตามแผนการแก้ไขปัญหาคความยากจนด้วยตนเองในระดับครัวเรือน
 และส่งผลให้ครัวเรือนยากจนเป้าหมายมีรายได้พ้นเกณฑ์ความยากจนและมีคุณภาพชีวิต
 ที่ดีขึ้น

ในภาพรวมแล้ว ยุทธศาสตร์การพัฒนาครัวเรือนให้พ้นความยากจนเมืองบัว
 ละพา มุ่งเน้นแก้ไขปัญหาคพื้นฐานในการตอบสนองต่อปัจจัยสี่ของประชาชนเป็นหลัก และ
 เน้นการใช้ลักษณะพิเศษของสังคมลาวที่เป็นสังคมพหุชาติพันธุ์ จึงต้องมุ่งสร้างกลุ่มชาติ
 พันธุ์ให้มีเครื่องมือพื้นฐานที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต นั่นคือการสร้าง
 ระบบการเขียนให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเปิดประตูกลุ่ม
 ชาติพันธุ์สู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน สามารถสร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญา
 ของบรรพชนของตนให้คงอยู่ได้อย่างถาวรในโลกปัจจุบัน อันเป็นแหล่งองค์ความรู้ที่สามารถ
 นำไปต่อยอดพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์ในสมัยใหม่ได้ เช่น สมุนไพรรักษาโรคต่าง ๆ
 และยังเป็นทุนทางสังคมที่จะช่วยสร้างเศรษฐกิจที่อาศัยวัฒนธรรม เช่น การท่องเที่ยวเชิง
 วัฒนธรรม นอกจากนี้องค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องป่าไม้ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ หากมี
 การศึกษารวบรวมวิเคราะห์จัดระบบผ่านการจัดการความรู้ ก็จะช่วยอนุรักษ์และฟื้นฟู
 ป่าไม้ที่เป็นมรดกอันล้ำค่าของลาวให้คงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไปชั่วลูกชั่วหลานได้

เมื่อพื้นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์เข้มแข็ง สามารถเป็นส่วนหนึ่งของสังคมลาว ที่มีความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ สามารถนำองค์ความรู้ดั้งเดิม ของตนเองมาพัฒนาให้เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศชาติได้ ในระยะยาวคือการ สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองของประชาชน ผ่านการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนใน รูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่แบบพื้นฐานคือ กลุ่มออมทรัพย์ ไปจนถึงการตั้งกองทุนพัฒนาชุมชน ของตนเองในระยะยาว การดำรงอยู่ของชุมชนในโลกยุคโลกาภิวัตน์นี้ ชุมชนจะต้องรู้จักการ ปรับตัวให้สามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางการรุกคืบของทุนนิยมหลากหลายระดับตั้งแต่ ระดับโลกจนถึงระดับท้องถิ่น ที่จะแปรสภาพให้ประชาชนกลายเป็นเพียงปัจจัยการผลิตคือ แรงงาน เท่านั้น แต่ในโลกของทุนนิยมผู้ที่จะคงอยู่ได้ต้องมีความสามารถในการประกอบการ ที่สามารถสร้างสมทุนของตนเอง และนำทุนนั้นไปสร้างงานอาชีพที่สร้างผลกำไรเป็นของ ตนเองได้ ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นคำตอบของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ (อาแวง มะแส, 2558) แต่วิสาหกิจชุมชนไม่ใช่ธุรกิจเอกชนที่มุ่งแสวงหากำไรเพื่อผลประโยชน์ส่วนบุคคล ตรงกันข้ามวิสาหกิจชุมชนมีเป้าหมายเพื่อนำผลกำไรไปสร้างประโยชน์กลับคืนสู่ชุมชนใน รูปของสวัสดิการชุมชน ในลักษณะของวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) (สภาปฏิรูป แห่งชาติ, 2558) ที่จะช่วยให้ชุมชนกลายเป็นสังคมที่พึ่งตนเองได้อย่างมีความสุขได้อย่าง ยั่งยืน เมื่อชุมชนเข้มแข็งก็จะกลายเป็นฐานของเศรษฐกิจชุมชนในระดับจุลภาค ที่จะช่วย เสริมการพัฒนาเศรษฐกิจระดับมหภาคของรัฐบาลได้ในระยะยาว ซึ่งเป็นเป้าหมายของการ พัฒนาอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัยครั้งนี้แม้จะแตกต่างจากแนวทางการพัฒนาประเทศของ สปป.ลาว ที่เน้นด้านเศรษฐกิจด้วยการสร้างรายได้เป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งเป็นการพัฒนาจากบนลงล่าง แบบเน้นรัฐเป็นศูนย์กลาง (Top-Down with State-Centered Development) แต่แนวการ พัฒนาของการวิจัยครั้งนี้เป็นมุมมองจากล่างขึ้นบนแบบเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Bottom-Up with People-Centered Development) ซึ่งไม่ขัดแย้งกับนโยบายการพัฒนา เศรษฐกิจของรัฐ แต่จะเป็นการเสริมซึ่งกันและกันให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล (Balanced Development) ตามแนวทางการพัฒนาแบบคู่ขนาน (Dualistic Development) เนื่องจากการ พัฒนาที่เน้นแต่รายได้เป็นจุดสำคัญเป็นมุมมองระดับมหภาค คือระดับประเทศ ซึ่งอาจ จะทำให้เกิดช่องว่างระหว่างรายได้ขึ้น หากไม่ควบคุมการกระจายรายได้ให้ดีเพียงพอ การพัฒนาที่เน้นประชาชนเป็นมุมมองระดับท้องถิ่นหรือชุมชน ที่เป็นการสร้างความ

เข้มแข็งให้กับชุมชน ซึ่งเป็นรากฐานของประเทศ หากรากฐานเข้มแข็งก็ทำให้ประเทศ
แข็งแกร่ง เป็นการเสริมการพัฒนาชนบทของรัฐบาลลาวที่ต้องการให้ชนบทได้รับการ
พัฒนาให้มีความเข้มแข็ง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาครีวเรือนให้พ้นความยากจน
เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สปป.ลาว มีข้อเสนอแนะสำคัญ ๆ 4 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะ
เชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ข้อเสนอแนะต่อครีวเรือนยากจน
และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้ผู้สนใจสามารถนำยุทธศาสตร์การพัฒนา
ครีวเรือนให้พ้นความยากจนไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มีดังต่อไปนี้

1.1 การแก้ไขปัญหาความยากจน ควรวางยุทธศาสตร์การพัฒนา
ครีวเรือนให้พ้นความยากจน ในเชิงพื้นที่ (Area Approach) ให้ชัดเจนตามบริบทของพื้นที่
นั้น ๆ ในชุมชน

1.2 ควรนำปัจจัยที่ส่งผลต่อครีวเรือนยากจนเสนอเชิงนโยบายต่อ
เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหาความยากจน
โดยสนับสนุนให้ครีวเรือนในหมู่บ้าน/ ชุมชนกำหนดตัวชี้วัดด้วยตนเอง การค้นหาสาเหตุ
ความยากจน และการจัดทำแผน ทั้งนี้ ให้ร่วมมือกับแผนงานพัฒนาชนบทเพื่อลด
ความยากจนของ สปป.ลาว ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบในการดูแลการพัฒนา
ชนบท เช่น เจ้าหน้าที่กลุ่มบ้าน เจ้าหน้าที่พัฒนาชนบท นักวิชาการ และองค์กรพัฒนาเอกชน
เป็นต้น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรพัฒนาเอกชน สนับสนุนทางด้าน
งบประมาณ และร่วมมือทำงานกับองค์กรชุมชนเพื่อการแก้ไข้ปัญหาให้เสร็จอย่างเป็น
รูปธรรม

1.3 กลไกการบริหารทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค
ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชน ควรให้ความสำคัญร่วมกันผลักดัน ติดตาม
สนับสนุนการบูรณาการ การดำเนินงานทั้งด้านงบประมาณ แผนงาน โครงการ อย่างต่อเนื่อง
เป็นรูปธรรม

1.4 ควรมีการผลักดันผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ความสำคัญในการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำคัญ ในการติดตาม และชี้เป้าครัวเรือนยากจนในชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลของท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด และประเทศ

1.5 การแสวงหางบประมาณเพื่อการพัฒนา สามารถกระทำได้ในหลาย ลักษณะที่ไม่ต้องพึ่งงบประมาณแผ่นดินของรัฐบาล เช่น การรับความช่วยเหลือจากภาค ธุรกิจเอกชนตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (CSR) โครงการพัฒนาขององค์กร พัฒนาเอกชนต่าง ๆ ประเทศ กิจกรรมการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทของนักศึกษา มหาวิทยาลัย ในสังคมของชาวพุทธสามารถร่วมมือกันจัดกองผ้าป่าสามัคคีสนับสนุนการ สร้างถาวรวัตถุ หรือจัดหาอุปกรณ์วัสดุการศึกษา ให้กับชุมชน หรือโรงเรียนได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพบนพื้นฐานของ ทรัพยากรชุมชน ไม่ว่าจะทรัพยากรธรรมชาติ และทุนทางสังคมของชุมชน เพื่อเสริมสร้าง กระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของครัวเรือนยากจนอย่างต่อเนื่อง ผ่านการ สร้างองค์ความรู้ภูมิปัญญาของแต่ละชาติพันธุ์ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาครัวเรือนยากจน ในชุมชนให้มีความสำเร็จอย่างยั่งยืน

2.2 ควรนำไปใช้เป็นแหล่งข้อมูล แหล่งเรียนรู้ และด้านวิชาการ เพื่อเป็น แนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคครัวเรือนให้พ้นความยากจน ในระดับหมู่บ้าน ระดับเมือง ระดับแขวง และระดับประเทศ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นหรือชุมชน เป็นต้น

2.3 ควรเสริมสร้างพลังให้ครัวเรือนยากจนเกิดความตระหนัก มี แรงกายและแรงใจที่จะต่อสู้กับความยากจนด้วยตนเอง โดยมีชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน ให้การสนับสนุนทั้งด้านวิชาความรู้ วัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ ที่มีความจำเป็นพื้นฐาน และส่งเสริม ให้กำลังใจ เมื่อเวลาครัวเรือนทำสำเร็จมีการยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นแบบอย่างของคน คิดดีทำดีในการสู้ชีวิต ที่มีความสามารถนำพาครัวเรือนของตนเองออกจากวัฏจักรของ “โง่ จน เจ็บ” ได้

2.4 ผู้บริหารจังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชน ควรให้ความสำคัญในการบูรณาการการทำงาน บูรณาการแผนงาน โครงการ ของหน่วยงาน ภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ภายในแขวง เมือง และท้องถิ่นในการสนับสนุนการขับเคลื่อน โครงการ ทั้งมิติด้านภารกิจ และมิติด้านพื้นที่ โดยใช้ครัวเรือนยากจนเป็นกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงาน

2.5 ควรมีกลไกการขับเคลื่อนในทุกระดับที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกัน ผลักดัน ติดตาม และประเมินผลในการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของครัวเรือนยากจน กลุ่มเป้าหมายอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยการใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาครัวเรือนให้พ้น ความยากจน เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สปป.ลาว เป็นเครื่องมือ

2.6 ควรให้ครัวเรือนยากจนกลุ่มเป้าหมายประเมินตนเองเมื่อได้ปฏิบัติตาม แผนการของยุทธศาสตร์การพัฒนาครัวเรือนให้พ้นความยากจนแล้ว และมีการปรับปรุง ยุทธศาสตร์การพัฒนาครัวเรือนให้พ้นความยากจนเมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สปป.ลาว ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

2.7 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาครัวเรือนให้พ้นความ ยากจน เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สปป.ลาว จากมุมมองของกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ข้อเสนอแนะต่อครัวเรือนยากจน

3.1 ครัวเรือนยากจนควรต้องคิดพึ่งตนเองเป็นหลัก เพราะไม่มีใคร ช่วยเหลือเราได้ นอกจากตัวเราเอง เราต้องไม่คิดรอคอยเอาแต่ของฟรี ต้องตระหนักถึง ความสำคัญของการศึกษา ต้องรู้จักขยันหาทรัพย์ รู้จักออมเงิน รู้จักแยกแยะ เลือกรมีเพื่อน และสภาพแวดล้อมที่ดี เรียนรู้การทำบัญชีครัวเรือนเพื่อลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ รู้จัก ฝึกฝนตนเองในการคิดวิเคราะห์ ลดละเลิกอบายมุขด้วยตนเอง ถึงจะนำพาครัวเรือนหลุด พ้นจากความยากจนได้อย่างยั่งยืน

3.2 ครัวเรือนยากจนควรหมั่นเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เรียนรู้เพื่อไม่เป็นเหยื่อวัตถุและสินค้าฟุ่มเฟือย รู้จักใช้ชีวิตแบบมีสติ และอยู่แบบพอเพียง

3.3 ครัวเรือนยากจนควรรู้จักปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตนเองมี เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และจะสามารถออกจากวัฏจักรของคำว่า “โง่ จน เจ็บ” ได้อย่างยั่งยืน

3.4 ครัวเรือนยากจนต้องเลือกตั้งนักรการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ โดยต้องเลือกเอาคนดี มีคุณธรรม มีจริยธรรม ไม่เลือกตั้งคนชั่วเลว ไม่ติดกับดักว่าเป็น

บุญคุณ ไม่เลือกเอาบุคคลที่พูดได้แต่การปฏิบัติทำไม่ได้ แต่ให้เลือกตั้งเอาคนที่มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคความยากจน และสามารถนำพาครัวเรือนยากจนสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างเป็นรูปธรรม

4. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

4.1 ควรศึกษาผลกระทบจากการนำยุทธศาสตร์การพัฒนาครัวเรือนให้พ้นความยากจน เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สปป.ลาว ไปใช้เพื่อการพัฒนายุทธศาสตร์ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่นั้น ๆ ตามศักยภาพของครัวเรือนยากจนกลุ่มเป้าหมาย

4.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของครัวเรือนยากจนให้สามารถแก้ไขปัญหาคความยากจนด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคในระดับครัวเรือนได้อย่างยั่งยืน

4.3 ควรศึกษาวิธีการแก้ไขปัญหาคความยากจนเชิงบูรณาการของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มครัวเรือนยากจนเป้าหมาย เพื่อให้การแก้ไขปัญหาคความยากจนมีความสำเร็จอย่างยั่งยืน

4.4 ควรมีการศึกษาพื้นที่ที่มีครัวเรือนพ้นความยากจน ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ครัวเรือนพ้นความยากจน เพื่อจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้สำหรับพื้นที่อื่น ๆ ในการพัฒนาชุมชนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาคความยากจนของครัวเรือนได้อย่างแท้จริงต่อไป